

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 33 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.2 ครูผู้สอน จำนวน 17 คน

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3.1.2 แบบบันทึกการวิเคราะห์ SWOT Analysis

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ

สถานศึกษา และแนวทางการสร้างแบบสอบถามของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 60)

3.2.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้คำแนะนำแก้ไข

3.2.4 นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตามรายชื่อต่อไปนี้

1) นางสาวชรินทร์ ลดาวัลย์ วุฒิการศึกษา ปร.ด.(สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาตุนประชาสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2) ผศ.ดร.จำเนียร พลหาญ วุฒิการศึกษา กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง รองอธิการบดีและอาจารย์ประจำสาขาการบริหารการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3) นายธีระพงษ์ ลาภบุญเรือง กศ.ม.เทคโนโลยีทางการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารประชาคมแผน รายงานการประชุม และระหว่างการประชุมผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาคณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่าย ครูผู้สอนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 33 คน ประชุมเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์

4.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 17 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน คณะกรรมการผู้ปกครองเครือข่ายจำนวน 20 คน จัดประชุมโดยการสนทนากลุ่ม ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้บันทึกการสนทนากลุ่มระหว่างและหลังการสนทนากลุ่มของกลุ่มเป้าหมาย

4.2 ใช้แบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา (SWOT) ใช้บันทึกการวิเคราะห์ SWOT ด้านสภาพแวดล้อมก่อนและระหว่างการประชุมด้านการพัฒนาโรงเรียนตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและนำข้อมูลที่บันทึกจากแบบบันทึกการประชุมมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเสนอเป็นเชิงพรรณนาแปรผลในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมแบบวิเคราะห SWOT ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วบรรยายในรูปความเรียง การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมโดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอตอนจางน จังหวัดกาฬสินธุ์ และแปรผลในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5.3 ผู้วิจัยและกลุ่มผู้วิจัย ร่วมกันสรุปสภาพปัจจุบันปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ต่อการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอตอนจางน จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชุมเพื่อวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาของโรงเรียนหนองพอกวิทยายนในปัจจุบัน โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนหนองพอกวิทยายนเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนหนองพอกวิทยายน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอตอนจางน เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบต่อไป

ระยะที่ 2 จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอตอนจางน จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนในทางปฏิบัติในบริบทของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอตอนจางน จังหวัดกาฬสินธุ์

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาประเมินยุทธศาสตร์

2.1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์	
เขต 1 (ฝ่ายแผนฯ)	จำนวน 1 คน
2.2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์	
เขต 1 (ประจำกลุ่มเครือข่ายฯ)	จำนวน 1 คน
2.3 ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มเครือข่าย	จำนวน 1 คน
2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านสภาพแวดล้อม	จำนวน 1 คน
2.5 ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านวิชาการ	จำนวน 1 คน
2.6 ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านการบริหารจัดการ	จำนวน 1 คน
2.7 ผู้อำนวยการโรงเรียนตัวแทนเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอนจาน	จำนวน 1 คน
	รวม 7 คน

3. การดำเนินงานวิจัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ในระยะที่ 1 และนำมาจัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ นำร่างยุทธศาสตร์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาประเมินร่างแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (ฝ่ายแผน) 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (ประจำกลุ่มเครือข่ายฯ) 1 คน ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มเครือข่าย 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านสภาพแวดล้อม 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านวิชาการ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำด้านการบริหารจัดการ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนตัวแทนเครือข่ายพัฒนาการศึกษา 1 คน ประเมินร่างแผนยุทธศาสตร์ว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้หรือไม่
- 3.2 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงยุทธศาสตร์ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญและนำไปให้ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่าง

3.3 ปรับปรุง แก้ไขยุทธศาสตร์ให้สมบูรณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และจัดทำยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์และนำเสนอเผยแพร่ต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้

4.1 แบบสนทนากลุ่มสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไข

4.2 แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์

5. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

5.2 บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อแล้วหาผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อ

5.3 นำแบบประเมินยุทธศาสตร์ และแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ (Rating scale 5 ระดับ) มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกแบบประเมินยุทธศาสตร์ ที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงที่ใช้ได้ โดยคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไม่น้อยกว่า 0.67 ขึ้นไป โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งผลการประเมินพบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 การวิจัยการพัฒนาโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมโดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

6.1 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนในการนำกระบวนการวิจัยดังกล่าว มาใช้ในโรงเรียน และขอความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกระบวนการวิจัย

6.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

6.3 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้บันทึกการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขร่างยุทธศาสตร์

6.4 แบบประเมินยุทธศาสตร์แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2556 : 254)

- 5 หมายถึง ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มียุทธศาสตร์มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมาย ดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2556 : 255)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.5 นำผลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ มาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

7.1 การวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ แยกวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้วิเคราะห์การแก้ไขยุทธศาสตร์ และประเด็นที่จำเป็นต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ และแบบประเมินยุทธศาสตร์ วิเคราะห์ความเที่ยงตรง โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากผู้เชี่ยวชาญ

7.2 สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

7.3 ทำเล็มยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนหนองพอกวิทยายน อำเภอคอนจาจัน จังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

8.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$\text{สูตร} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY